

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

1. ОПШТИ ПОДАЦИ

Име кандидата

Тијана Којић

Уметничка област

Примењена уметност и дизајн

Име ментора

Десимир Денић ред.проф.

Назив уметничког пројекта

„Скепса-цртеж, слика и отисак у доба екрана и етра“

Комисија за писање извештаја

мр Десимир Денић ред.проф. Факултета
примењених уметности у Београду (ментор)
Горан Чпајак, ред.проф. Факултета примењених
уметности у Београду
Слободан Кајтез, ред.проф. Факултета примењених
уметности у Београду
др Владислав Шћепановић, ред.проф. Факултета
примењених уметности у Београду
др ум.Зоран Граовац, ред.проф. Факултета ликовних
уметности у Београду

Датум седнице Наставно уметничко
научног већа на којој је именована
Комисија

28. 12. 2021.

Број одлуке о именовању Комисије

03-13/120-XVII / 1 од 29. 12. 2021.

2.Биографија кандидата

Име презиме	Тијана Којић
Место и датум рођења	Београд, 22. 07. 1987.
Адреса	Лазаревићева бр. 8, Београд
Телефон	064 2797015
<i>E-mail</i> адреса	tijana.kojic@fpu.bg.ac.rs

Биографија кандидата

Тијана Којић је рођена 1987. године у Београду. Дипломирала је на Факултету примењених уметности у Београду 2011. године. Током свог досадашњег рада, остварила је седамнаест ауторских пројеката (међу којима се издвајају: *Круг*, Галерија УЛУС-а, 2013; *Круг/ Circle/ Le cercle*, Културни центар Србије; Париз 2015; *Субекумена*, Галерија СКЦ Београд 2015; *Стратум*, Галерија Графичког колектива 2016; *Скепса/Skepsis*, Галерија УЛУС-а, 2017; и *Силогизми*, Галерија Борис, Париз 2018), као и учешће на више од сто педесет групних изложби у земљи и иностранству (изложбе у Грчкој, Македонији, Босни и Херцеговини, Италији, Бугарској, Швајцарској, Шпанији, Немачкој, Мексику, Сједињеним Америчким Државама, Француској, Кини). Међу значајнијим групним излагањима издвајају се: *Остен бијенале цртежа* (Скопље, Македонија), *Међународна изложба Клуба анатомских цртача Балкана* (Београд), *Балкан 20/20* (Београд), *Октобарски салон* (Београд), *Чехов* (Париз, Француска), *La mente artistica* (Рим, Италија), *Tableu vivant* (Београд), *Уметност на папиру* (Београд), *Fidelium* (Београд), *Molier* (Париз, Француска), *Биноми* (Београд), *Балкански путеви*, (Варна, Бугарска), *Уметници године* (Скопље, Македонија), *Групна изложба поводом 10 година Ниш Арт фондације* (Београд), *Међународна изложба цртежа* (Лозана, Швајцарска), *Salon des Indomptables*, (Париз, Француска).

Радови Тијане Којић су готово увек амбијенталног карактера, односно, категорија простора је њихова интегрална компонента. Досадашњи рад Тијане Којић чини велики број визуелних и проблемских целина које својим великим димензијама доминирају простором, мењајући му структуру и значење. У потрази за релевантном позицијом у свету визуелних уметности, ослања се на стандардне форме фигурације и на цртачке, сликарске и графичке поступке, који су основни градивни елементи њеног рада.

На основу својих професионалних резултата, постаје члан УЛУС-а и УЛУПУДС-а 2012. године, као и члан Клуба анатомских цртача Балкана 2018. године. Добитница је низа награда и признања из области сликарства, цртежа и графике, међу којима се издвајају: прва награда на конкурс у Ниш Арт фондације, награда Факултета примењених уметности из Фонда Александра Томашевића, прва награда за цртеж из Фонда Владимира Величковића, две награде за цртеж Златни Остен, као и награда „Млади балкански уметник“ Светске асоцијације визуелних уметника.

У периоду од 2014. године, Тијана Којић учествује у раду више жирија и комисија. Члан је жирија за најбољу графичко-ликовну опрему књиге Богдан Кршић и Награде за најбољег младог дизајнера, у склопу манифестације Међународни Београдски сајам књига. Такође, учествује у организацији и реализацији цртачког конкурса и изложбе Портрет; учествовала је раду жирија за избор радова за Студентско биенале цртежа, затим, у раду комисије за избор радова за фестивал студентског стваралаштва ФЕСТИВАЛ (у организацији Универзитета уметности у Београду), као и у уметничким саветима за креирање годишњих програма значајних галерија и културних центара у Србији.

Тијана Којић је засновала радни однос на Факултету примењених уметности 2014. године у звању доцента.

3. Детаљна анализа уметничког пројекта кандидата

Докторски уметнички пројекат „Скепса – цртеж, слика и отисак у доба екрана и етра“ настао је са намером да се размотре на који се начин различите школе мишљења, теоријског промишљања и светоназора који обликују доминантна упоришта у дугом току историје западноевропске културе, додирују на невидљивој граници са тешко објашњивим бићем уметности. Значај карактера и концепције међусобних односа ових појава, оправданост и целисходност у разматрању њиховог међусобног прожимања, на посебан начин се открива, када се у обзир узму неки од настаријих медија ликовног изражавања – цртеж, отисак и сликарско дело. На примеру дуге традиције стваралаштва израженог кроз ове медије, кандидаткиња сагледава променљивост позиције коју су ови медији поседовали у сусрету са променама културолошких и друштвених околности, и њихова повратна спрега са појавама, појмовима и околностима које су уоквиравале простор у којем се овакво стваралаштво обзнањује – са друштвом, са друштвеном свешћу, са актуелним ликом савремене индивидуе, са доминантним филозофским системом, са системским последицама које уметност и њени медији својим дејством на свет производе, трасирајући даљи ток сопствених трансформација. У том смислу, кандидаткиња у раду трага за могућим разлозима због којих је традиционалним медијима (посебно попут сликарства, цртежа и отиска) преурањено одрицан дигнитет равноправног учествовања у савремености (у односу на друге, новије медије), али и о томе како су својим иманентним квалитетима ови медији тај дигнитет ипак поново освајали и одржавали. Своју замисао теоријског и уметничког пројекта у писаном делу докторског рада, кандидаткиња је структурирала у три следствено

повезане целине. Први део рада обухвата теоријско-аналитички оквир у којем се разматра питање кризе и односа савремености и традиције, а са намером да се укаже на једностране увиде и неоправдане позиције сврставања сликарства, цртежа и отиска у не-савремене, отуђене медије. У другом делу рада, разматрани су модуси у којим ови медији учествују у савремености, као и на који начин учествују у њеном обликовању. Расветљавање значаја и значења положаја различитих медија изражавања било је неопходно размотрити у смислу односа и дејства спрам цивилизацијских процеса, у којима се, као предмет директног људског искуства, налази и актуелна друштвена стварност. Тоталност односа између уметности, њених медија и друштва у својим делима обухватају Бенјамин, Дебор, Бодријар, Манович, Сероа, Липовецки, Грау и други, те тиме, њихова запажања постају градивна јединица на основу које ће се развијати теоријски, методолошки, али и поетски склоп разматрања која у себи поседује докторски уметнички пројекат „Скепса –цртеж, слика и отисак у доба екрана и етра“. Анализирајући одлике и односе различитих медија спрам цивилизацијских токова, као и њихове изражајне могућности и међусобне разлике, кандидаткиња разматра и уводи појмове попут ауре уметничког дела, етра, екрана, симулације и симулакрума, репрезентације и симулације, опсене и урањања. Трећи, завршни део рада обухвата разматрање изложбене поставке *Скепса*, са намером да се прикаже на који начин су медији попут цртежа, сликарског дела и отиска примењени у изведби пројекта, као и у ком односу и у каквој међусобној прожетости стоје теоријска разматрања позиције ових медија са идејно-поетском потком пројекта. Важно је напоменути да назив уметничког пројекта „Скепса –цртеж, слика и отисак у доба екрана и етра“ изабран са намером да се истакне ова међусобна прожетост. Сумња која је исказивана према позицији ових медија у контексту савремености утицаће на кандидаткињино опредељење да за поетски оквир свога рада узме тему сумње, коју примећује као доминантно осећање садашњице, а које се прелива на све делатности и појмове са којима се суочава савремена индивидуа. У том смислу, скепса је тематски, а не методолошки оквир овог рада.

У писаној дисертацији, разматране су и специфичности изабраних медија изражавања уграђених у амбијенталну поставку (цртачких, сликарских и графичких поступака) у савременом контексту. Поред тога, сагледани су и контексти кризе статуса ових медија у сусрету са стално променљивим тежиштима дејствовања историјски значајних и актуелних школа филозофско-теоријских мишљења (у којима се истичу теоретичари попут: Т. Адорна, Х. Маркузеа, В. Бенјамина, Ж. Лакана, Г. Дебора, Ж. Бодријара, Л. Мановича, О. Грауа и други), усмерених директно на уметност, или на захтеве који су јој постављани спрам затеченог устројства друштвених појава. На основу интерпретације критичких теорија друштва, рад се ослања и на анализу односа између уметности и друштва; прецизније, на очекивања стављена спрам уметности, те и њених извесних (већ поменутих) медија, на нивоу њихових могућности, а онда и питње сумње у њихов легитимитет да „достојно“ учествују у процесима и токовима савременог света. Сумња, као доминантно осећање, присутна је и у разматрању друштвене стварности и њених унутрашњих чинилаца, који се, пратећи промену епохе, мењају, некада и до непрепознатљивости. Са жељом да се сумња, као појам, означи као симптом и амбијент ових процеса, уметнички пројекат *Скепса* актуализован је као амбијентална поставка у којој се дело монументалног формата контрапунктира са радовима малог формата, задржавајући

унутрашњу кохезију ликовног језика аутора, али и истичући разлике у појавности и дејству на крајњег реципијента – уживаоца дела.

Упознајући се са могућим импликацијама односа између портативне слике и слике која колонизује читав амбијент (окупирајући видно поље посматрача), значаја кохерентности субјекта у простору, као и поетских елемената дела у којима се јавља потреба за истицањем извесних дихотомија (појединства спрам мноштва, сингуларног и плуралног постојања, традиције симулације спрам традиције репрезентације, извесног и несталног/неустаљеног) и поетских језгара, као што је појам сумње (скепсе); кандидаткиња Тијана Којић усмерава свој рад ка формирању амбијенталних целина. Ови радови су засновани на стварању визуелних и проблемских целина које својим монументалним димензијама доминирају простором, односно, категорија простора је њихова интегрална компонента.

Изложбена поставка *Скепса* састоји се од велике амбијенталне целине и пратећих елемената – слика мањих формата презентованих на вертикалним кубусима. Монументални формат амбијенталне целине открива намеру да се у поступку опкољавања посматрача напусти екранска концепције слике. Ова целина конципирана је тако да својим димензијама заузима цело видно поље посматрача. Комплементарни елемент поставке представљају слике конципиране у оквирима појма класичног екрана, мањег формата. Оне су презентоване на вертикалним кубусима, положене и закриљене стаклом на њиховој горњој, хоризонталној равни. Присуство оваквих објеката у простору – црних кубуса, представља присуство наглашених, монолитних вертикала, које граде свој сопствени ритам распореда тродимензионалних форми у простору. Постоји значајна разлика у презентацији ових двеју интегралних компоненти изложбе. Амбијентална целина колонизује површине свих зидова, захвата формат видног поља и шири се у простор кроз елементе које се пружају ка хоризонталној равни простора. Супротно овој доминанти, дела мањег формата постављена су у хоризонтална поља кубуса, која су са намером изабрана тако да се дела морају посматрати одозго. Тиме се ремети њихово репрезентативно дејство – позиција проматрања ових дела слична је позицији проматрања специмена или узорака.

Људско тело и транспозиције његових облика представљају ликовну тему коју кандидаткиња често заступа. Ови фигуративи се у сукцесији смеђују на површинама монументалних полиптиха, или се ћелијски умножавају градећи велике амбијенталне целине, ослањајући се на цртеж, не само као скици или предлошку, већ као доминантном фундаменту на основу којег кандидаткиња гради властите визуелне опсервације, на основу сублимираног утиска и уверења да цртеж, па и слика и отисак као видови изражавања, не губе своју виталност ни у свету и времену екрана и етра.

Затворена форма дела и уравнотежена структура се цепају, отварајући пут ка ентропијском освајању простора. Ова одлика амбијенталне целине делом је инспирисана утиском да је количина фрагмената репродуковане стварности омамљујућа. Овај утисак се сажима у већ поменути појмовима, као што су друштво спектакла, друштво екрана, укратко, то је основна одлика хипермодерног друштва. Имајући у виду ове идеје, природна завршница циклуса *Скепса* јесте рад *Увежбавање нестајања*, представљен у оквиру 58. Октобарског салона у Београду 2018. године. За презентацију овог рада, монументалних димензија, изабрана је посебна позиција у просторијама Музеја града Београда, која је

подразумевала да посматрач у односу на дело не може заузети дистанцу која се сматра златним стандардом за сагледавање целине дела, чиме се, у идејно-концепцијском смислу, поново актуализује дејство дела на комплетно видно поље посматрача.

У обликовању сопственог ликовног рукописа, кандидаткиња тежи комбиновању искустава из три различите ликовне дисциплине – цртежа, сликарства и графике. Дела су изведена на алуминијској подлози, бојама на уљаној бази, примењивањем класичних сликарских поступака и њиховим комбиновањем са експресивним цртежом, сликаним партијама и отисцима са клишеа изведеним за поступак високе штампе. Подлога је такође обрађивана поступцима гравирања, искуцавања и цизелирања, ради постизања богате структуре. Присуство ових квалитета материјала значајно је, као што је већ поменуто, и у чисто ликовном, али и на идејном плану.

4. Оцена остварених резултата

Кандидаткиња Тијана Којић својим уметничким пројектом изоштрава сопствени став визуелно наглашене експресије, проблематизујући животне феномене, смењујући визуре којима се користе појединство и мноштво, сингуларно и плурално постојање. У потрази за релевантном позицијом у свету визуелних уметности, она се ослања на стандардне форме фигурације и на цртеж, сликарски поступак и отисак, као основне градивне елементе њеног рада. Вешто комбинујући различите технике и дисциплине, као што су цртеж, слика и графички отисак, она структурише монохромни кадар у којем жустри потези четке и гипка контура цртежа постижу врло убедљив графички квалитет целине. Људско тело је честа тема радова Тијане Којић. Ови фигуративи се у сукцесији смењују на површинама монументалних полиптиха, или се ћелијски умножавају градећи велике амбијенталне целине. Сваки њихов детаљ изведен је са уверљивом тачношћу. Визуелна моћ фрагмената, као својеврсног умножавања сећања и утисака, и буквално се концептуализују у амбијенталним инсталацијама. Целине се разбијају у сегменте, са сваким елементом као појединачном ћелијом дела, али разврстане на такав начин да су спречени да поприме карактер херметичко-некомуникативне монаде. Тим процесом сегментације, низова, целина није изгубљена у неповрат – напротив, оно што је чини присутном јесте доследност у ликовној обради која прожима те подскупове. Богатство суптилних структура које се производе преклапањем слојева у којима се читава рељефност отиска, прецизност цртежа и сликарских третмана, те њихово делимично редуковање, уклањање и уништавање чине сваки од појединачних делова њених дела јединственим, одводећи их из домена мултиоригинала и уводећи их у контекст уникатних елемената. Сложени у целину, ови елементи заједно граде органску силуетну линију, чинећи један заједнички организам дела, развијајући призор који заузима целокупно видно поље посматрача, нудећи ураћање у свет који реферише на утиске и размишљања садржане у укупној поетици радова Тијане Којић. Настављајући сопствена ликовна и идејна истраживања, упознаје се са појмовима и појавама које значајно утичу на њихов правац. У првом реду, поред већ поменутих концепција, посебно се ослања на утиске и разматрања која су подстакнута појмовним оквирима који дефинишу однос старих и нових медија, а пре свега, изазове који су

постављени пред традиционалне медије у контексту савремености. Сходно томе, приметан је логичан однос и прожетост теоријско-уметничких и идејно-поетских поставки уметничког пројекта. У садржају ове дисертације, приказано је на које се начине, посебно од почетка двадесетог века, развијала сумња према аутономији уметности, а потом и уметничких форми и медија, посебно према традиционалним медијима, којима управо припадају цртеж, графички отисак и сликарска дела. Уз то, разматрања су се тицала и критичких теорија друштва и медија, кроз које се испољава сумња према различитим процесима развоја друштвених односа, као и односа појединства и мноштва, у чијем конституисању, слика, у најширем смислу тог појма, учествује. Разматрање сумње у легитимност и виталност традиционалних медија представља теоријско-методолошки оквир овог рада, док сумња, као симптом и амбијент друштвених и човекових стања, представља поетски оквир уметничког пројекта „Скепса – цртеж, слика и отисак у доба екрана и етра“.

Амбијентална целина грађена је у слојевима појединачних фрајштанда. Сваки елемент оваквих целина може представљати и аутономно дело, артикулисано препознатљивим рукописом, у којем се одвијају истраживања која подразумевају продубљивање искустава потеклих из бављења различитим и разнородним ликовним дисциплинама. Ови радови су засновани на стварању визуелних и проблемских целина које својим монументалним димензијама доминирају простором, односно, категорија простора је њихова интегрална компонента. Они улазе у простор, шире се њиме, мењајући му саму структуру и значај, трансформишући његову свакидашњу обичност. Визуелна моћ фрагмената, као својеврсног умножавања сећања и утисака, и буквално се концептуализује у амбијенталним инсталацијама. Овај вир фрагмената ломи тврду заокруженост дела и његову одвојеност од посматрача; дело је сачињено са намером да колонизује чула и унутрашњи живот оног који га доживљава. Тим процесом сегментације низова, целина није изгубљена у неповрат – напротив, оно што је, између осталог, чини присутном, јесте доследност у ликовној обради која прожима те подскупове. Богатство суптилних структура које се производе преклапањем слојева у којима се читава рељефност отиска, прецизност цртежа и сликарских третмана, те њихово делимично редуковање, уклањање и уништавање чине сваки од појединачних делова дела јединственим, одводећи их из домена мултиоригинала и уводећи их у контекст уникатних елемената. У овом поступку, кандидаткиња се ослања на процес штампања линорезних клишеа сродан моно-отиску. Разлике у наносу боје, јачине притиска приликом штампе, као и преправљање отисака након штампања, дају резултат у виду спонтано произведених варијација трајних карактеристика линија и текстура које се налазе на клишеу. Моно-отисци су по својој природи већ позната пракса у коришћењу графичких техника која је најсроднија сликарском приступу. Лепота овог процеса је у његовој спонтаности и он је, сам по себи, комбинација графике, сликарства и цртачких елемената. Поједини отисци су, након поменутих захвата у штампи, додатно обрађивани коришћењем цртачких и сликарских поступака у традиционалном смислу; ове интервенције се слојевито надовезују једна на другу, односно, коначно дело садржи симултано видљиве слојеве цртежа, сликаних партија и отисака.

Ликовни предлошци на основу којих су настали линорезни клишеи, а потом и метални фрајштанди, обликовани су са намером да фигуративни елементи не имплицирају

сопствени простор репрезентације, односно, ти предлошци су настали на основу промишљања цртачких позиција у којој су скраћења форми минимална, а препознатљиви елементи представљени у својој „читљивој“ позицији, слично канонском представљању фигуратива у традицији египатске, грчке, асирске или византијске уметности, у којима је у великој мери заступљена примена вертикалне перспективе и „закона плохе“. Приликом слагања различитих слојева фрајштанда у простору поставке, постиже се утисак да различити елементи стоје у различитим плановима, сродно, али не и истоветно законима вертикалне перспективе. У том смислу, групе фрагмената које граде амбијенталну целину стоје у релацији са простором као иконографски представљене јединице дела, њихов ликовни садржај се наставља на физички простор поставке, а присуство вертикално организованих планова имплицира и представу репрезентованог простора. Представљање простора на посебан иконографски начин, његово свођење на симболичку читљивост која је блиска канонском схватању представљања простора, открива се намера да се дело одметне од миметичког представљања простора.

Целина *Скепса*, осмишљена са намером да својим умноженим елементима ентропијски колонизује простор, је ликовна представа „белог шума“ преобимног мноштва, презасићености, претераности, одлика својствених добу бескрајне пролиферације хиперболичких феномена. Овакво амбијентално дело, састављено од мноштва елемената изведених на металу, изгледа солидно и трајно, али је заправо ефемерно, јер се овакав поредак у распореду елемената не може поновити. У овој значајки дела огледа се раскид са класичном традицијом зидног сликарства, где је дело трајно присутно у простору за који је намењено. Завршница циклуса *Скепса*, рад *Увежбавање нестајања*, представљен у оквиру 58. Октобарског салона у Београду 2018. године, својим физичким телом, пратећи визуелну концепцију поставке *Скепса*, окупира видно поље посматрача и тиме постиже формат визије. Једном асемблирано, ефермено дело, замишљено као организам од преко 500 градивних јединица, представља целину која пред својим посматрачима увежбава сопствено нестајање – траје, бива јединствено у форми у којој је приказано, непоновљиво, краткорочно сведочи о сопственој идејној потки – сумњи и преобимном мноштву, као доминантним симптомима и стањима савремености.

5. Критички осврт Комисије

Уметнички пројекат „*Скепса* – цртеж, слика и отисак у доба екрана и етра“ конципиран је са намером да у себи сажме више слојева садржајних утисака. Ти утисци се односе на градивне елементе који су утицали на обликовање идејне, поетске, визуелне, методолошке и теоријске потке овог дела. У његовим слојевима, присутна је иницијална мотивација која кандидаткињу упућује ка употреби традиционалних медија, а у питању је, већ елаборирана, незавидна позиција коју они завређују у различитим контекстима разматрања значајних школа критичког мишљења, али и лични афинитет према изражавању у овим медијима. Контекст сумње као доминантног осећања присутан је и у идејној основи дела, где се примарна значења овог појма спрежу са доминантним одликама садашњости:

немогућност одстојања деликатно одмерене, елегантно изнијансиране дистанце спрам непојмљивог обиља умножених појава и садржаја, и уместо тога: укидање дистанце, понирање у сумњу као улазак у простор неодређености. У овом раду, начињен је напор да се контекстуализује криза која је произвела сумњу у виталност традиционалних медија, али и да се размотре њихове могућности и релевантне позиције у садашњости. Сагледавање радикалних сумњи, које су се (у дугој историји различитих школа мишљења) јављале у разматрању ових медија и њиховог статуса у садашњости, залази у теоријско-уметнички садржај пројекта „Скепса – цртеж, слика и отисак у доба екрана и етра“, али представља и спрегу са поетским садржајем дела – сумњом као темом, препознатом као доминантни симптом и амбијент савремености, као појам који поседује бинарну природу – она је израз потребе за јасним упориштем у посезању за критичком мишљу, али и суоченост те мисли са невероватним мноштвом хиперболичких феномена садашњице.

У свом докторском уметничком пројекту, кандидаткиња Тијана Којић негује своју ликовну проблематику истражујући ефекте различитих сликарских и несликарских материјала кроз које се прожимају комплексни идејни садржаји представљени у писаном делу дисертације. Имплементирајући и негујући класичан цртеж, прелази у друге медије са невероватном лакоћом, наглашавајући раскошну фактуру као и огледалски квалитет који поседује алуминијска плоча помоћу које на индиректан начин укључује посматрача у стварање амбијента. Тијана Којић се увек изнова враћа, пре свега, цртежу не само као скици, или предлошку, већ као доминантној основи на основу које гради властите визуелне опсервације. Свесрдно предавање стваралаштву непосредно еманира кроз цртеж, сеизмографски прецизно. У слојевима нерватуре цртежа синхронно се рашчитавају слојеви темељног рада – тренутака луцидности, виртуозности, тражења – или другим речима, сублимираног утиска и уверења ауторке да цртеж, сликарски поступак и отисак, као видови изражавања, не губе своју виталност ни у свету и времену екрана и етра. -Заступајући став да се уметничко стваралаштво и рецепција уметности темеље и ослањају на интегралност човековог бића, на његове интелектуалне, чулне и духовне аспекте, те их је немогуће свести искључиво на обективизације, прагматична тумачења и инструментална усмерења, кандидаткиња указује на виталност ових медија и њихову значајну улогу савременим околностима.

6. Закључак са образложењем доприноса пројекта уметности

У складу са доминантним филозофским системом, кроз време, уметности се прилазило на различите начине, те су се према њој испостављале различите интелектуалне преференције и очекивања. Историју тока западноевропске уметности и школа филозофске мисли одликује динамична смена водећих идеја, где је често приметан образац опонирања претходној епохи, одређивање доминантног правца у знаку антагонизма са минулим. Раскиди са претходним традицијама и искуствима дешавали су се уз изражавање радикалне сумње. Ова сумња изражавала се у име интелектуалног бунта, који жели да досегне за новим формама и садржајима изражавања, да им припише нови смисао и сврху,

или – да постојеће форме означи редундантним. У овим превирањима у сменама водећих идеја, традиционални медији изражавања (међу којима су цртеж, сликарско дело и графички отисак) разматрани су као чиниоци над којима се надвијала посебна врста сумње, која се односила на њихов легитимитет и дигнитет у контексту савремености, а посебно су се снаге и виталности традиционалних медија често одмеравале спрам снага и могућности нових медија. У том смислу, у овом раду разматрани су контексти кризе схватања позиције традиционалних медија, у којем су назначене тежње водећих школа мишљења да успоставе вредносну хијерархију између старих форми уметничког изражавања и форми које су нам доступне данас, са намером да се укаже на то да је елитистички („подцењивачки“) став према историјски потврђеним формама уметности неадекватан, посебно ако се узме у обзир да је плуралитет стваралачко-уметничких мотивација и њихових концепција једна од водећих одлика уметности данашњег времена. Објективизација, инструментализација, рационализација, као и уношење идеје прогреса као врхунских вредности у разматрању осетљивог и сложеног бића уметности, такође су разматране као неадекватне. Приписивање вредносно позитивне номенклатуре, ако се узму у обзир само ови појмови, није примерено у разматрању уметничког стваралаштва, напротив – ова гледишта воде у закључке који могу бити некреативни, помодни, па чак и конзервативни.

Култура, и њене тековине визуелног стваралаштва, у садржају овог рада посматрани су у савременом тренутку, у чему кандидаткиња расветљава њихову бинарну природу – у њима неупитно постоје односи новог и старог, активног и пасивног, приметног и не приметног, познатог и непознатог, главног и алтернативног тока, виртуелног и стварног. Односи ових категорија су најчешће променљиви, асиметрични, иако теже ка томе да буду дијаметрално различити. Ипак, како кандидаткиња примећује, ове категорије нису супротстављене, већ се, по већ поменутој, спиралној инерцији сопственог тока преплићу и допуњују – на пример, искуство старог медија имплементира се у логику и концепцију новог, и постају њен незаобилазни део.

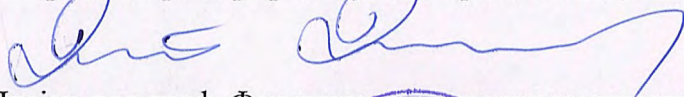
Фокус, који се може приметити у разматрању нових медија, између осталог, је на савршавању интеракције између медија и посматрача, а огледа се у инсистирању на постизању невидљивости медија. Кандидаткиња упућује на то да психолошка интеракција која је присутна у перцепцији дела изведених у медијима који су „видљиви и познати“ (попут медија цртежа, сликарског дела и отиска) у виду „напора“ уживљавања, односно, у свесном савладавању дистанце, услов за критичко мишљење. Традиционални медији, попут цртежа, сликарског дела и графике, у уметничком пројекту „*Скепса* – цртеж, слика и отисак у доба екрана и етра“, суочени су, кроз своје сопствене, иманентне карактеристике, са идејама које се односе на њихову позицију у контексту појмова екрана, симулације и репрезентације, градећи ликовни и идејни свет који је стваран у светлу идеје оснаживања њиховог неоспорног значаја. Ови појмови и медијске појаве, разматрани су и у духу односа са њиховим позицијама у спектакуларизованом, екранском и метамедијском друштву. У том смислу, пројекат „*Скепса* – цртеж, слика и отисак у доба екрана и етра“ представља кандидаткињин однос према одабраним традиционалним ликовним средствима изражавања, у којем стоји јасна опредељеност да ови (а и други) медији визуелног изражавања не могу постати редунданти. Кандидаткињина намера да се простор освоји делом које својом концепцијом стоји између монументалне слике, гигантског колажа и

артикулисаног амбијента, употпуњује се са намером да се сви досадашњи циклуси поставе у однос међусобног надовезивања, кроз преблематизацију идејне и поетичке потке која се доследно развијала и испољавала у смеру неговања аутентичног ликовног рукописа.

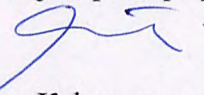
Имајући у виду наведена запажања, Комисија предлаже Наставно-уметничко-наставном већу Факултета примењених уметности у Београду и Сенату Универзитета уметности у Београду да кандидаткињи Тијани Којић одобри одбрану докторског уметничког пројекта „Скепса-цртеж, слика и отисак у доба екрана и етра“.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

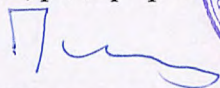
мр Десимир Денић ред.проф. Факултета примењених уметности у Београду (ментор)

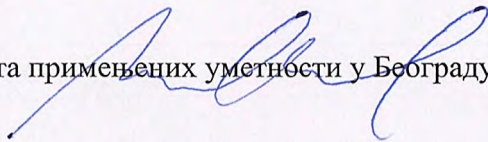
Горан Чпајак, ред.проф. Факултета примењених уметности у Београду

Слободан Кајтез, ред.проф. Факултета примењених уметности у Београду

др Владислав Шћепановић, ред.проф. Факултета примењених уметности у Београду

др ум. Зоран Граовац, ред.проф. Факултета ликовних уметности у Београду

